

V nouzi poznáš spojence

Od podpisu mnichovské dohody uběhlo přesně 80 let. Bez spojenců byla Československu k ničemu i skvěle vyzbrojená armáda. Jak bychom asi podobnou situaci ustáli v dnešních podmínkách?

Pavel Carbol
historik, předseda Společnosti
Edvarda Beneše

Na začátku září pěla média ódy na další úspěšný Den NATO ve spolupráci členských států sdružených v tomto uskupení. Na pořadu v této souvislosti byla i zahraniční kritika, že Česká republika nedává dostatek financí na obranu, méně než dvě procenta z ročního HDP. Konec září zase přináší poněkud drsnou vzpomínku na naše vojenské spojenectví z roku 1938: dnes je to přesně osmdesát let od mnichovského diktátu. Francie a Velká Británie ve vleku Hitlerova Německa a Mussoliniho Itálie obětovaly svou politickou čest i závazky. Československo zůstalo napospas územním požadavkům Německa, Polska a Maďarska. Tato zrada však Hitlerem slibovaný mír Evropě nepřinesla a její okolnosti jsou pro nás dodnes národním traumatem.

Podbízí se donekonečna otázka, zda jsme se měli sami pokusit bránit německé přesile? Prezident Edvard Beneš učinil na konci září 1938 ono osudové rozhodnutí, které opřel o dva argumenty. Vnímá, že sami proti všem se efektivně bránit nemůžeme a Československo bylo alibisticky označeno za startéra nového válečného konfliktu. Dalším minusem byla téměř třímilionová komunita československých Němců. Většina z nich by podle Beneše ve svém fanatismu téměř s jistotou rozpoutala občanskou válku s cílem pomoci Hitlerově agresi.

Země, o které nic nevíme

Jak jsou na tom hlavní aktéři tehdejších vypjatých mnichovských událostí dnes? Mají o střední Evropu, potažmo státy Čechů a Slováků, zájem? Hlavním nezvedeným spojencem byla v září roku 1938 Francie. Země, která byla pro meziválečné Československo zčásti opravdu srdeční záležitostí. Inspirovala tvůrce naší tehdejší ústavy, tvorbu armády i politického systému jako takového. Právě její podíl na diktátu z Mnichova bolet asi nejvíce. Francie si pak po druhé světové válce ohledně mnichovského podrazu vůči Československu dokonce zřídila parlamentní vyšetřovací komisi. Postup premiéra Daladiera i dalších představitelů totiž nebyl zrovna vzorem všech spojeneckých ctností. Francouzský velvyslanec v Praze dokonce ve vyrocených zářijových dnech roku 1938 na výtky, že jeho země má přece vůči Československu vojenské závazky, reagoval stručně: „Časy se mění.“

Dnes můžeme atraktivně spekulovat, jak vnímá Čechy a Slováky, respektive střední Evropu, francouzský prezident Emmanuel Macron a jeho administrativa. Ten, jakožto jeden z hlavních evropských lídrů, nevnímá prostor, ve kterém žijeme, zrovna v pozitivních souvislostech. Kritizuje vedení středoevropských států za odmítavý postoj k přerozdělování ilegálních migrantů. Je zřejmé, že řízená distribuce těchto osob do Česka i ostatních středoevropských zemí fungovat nemůže.

Celkově je problémů a reforem, které na současného francouzského prezidenta čekají, řada a jeho popularita prudce klesá. Vkrádá se proto otázka, zda i přes tak zásadní neshody ohledně migrace by Macronova administrativa v případě potřeby vstoupila kvůli nám do války. Je přece jedním z našich hlavních spojenců v NATO. Nedopadlo by to stejně jako tehdy? Nenašla by zase „změna časů“? Nebyla by civilní košile bližší než vojenský kabát?

Strůjcem tehdejší politiky ústupků neboli appeasementu nutící Československo k naplnění německých požadavků byla i Velká Británie. Její podpis pod mnichovským diktátem zajistil premiér Neville Chamberlain. Kasal se tím, že zajistil mír na dlouhé věky, a argumentoval, že přece „nebudeme bojovat kvůli sporu ve vzdálené zemi, o níž nic nevíme“. Další vývoj událostí pak Brity dostatečně zotudil a nakonec byli rádi, když za jejich impérium stojící na hliněných nohou nasazovali životy vojáci právě z oné vzdálené a neznámé země.

Dnešní pozice Velké Británie v Evropě je možná v leccems podobná. Její obyvatelé ve velmi těsném referendu zamítli další setrvání v EU. Je úsměvné, že sebestití britští politici mají problém onen brexit provést a žonglují s ním jako s horkým bramborem. Kabinet Theresy Mayové se otrásá v základech, hovoří se o možném opakování referenda, či dokonce o předčasných volbách. Všichni pochopili, že brexit nevyřeší

ekonomické ani další problémy země, a navíc vypadají děsivě i náklady na celý proces. Ti, kteří ve Velké Británii nejvíce propagovali opuštění EU, dali od praktického brexitu ruce pryč. Zejména Nigel Farage, který jako správný alibista a pokrytec dodnes sedí v Evropském parlamentu a pobírá luxusní plat bez jakýchkoliv starostí.

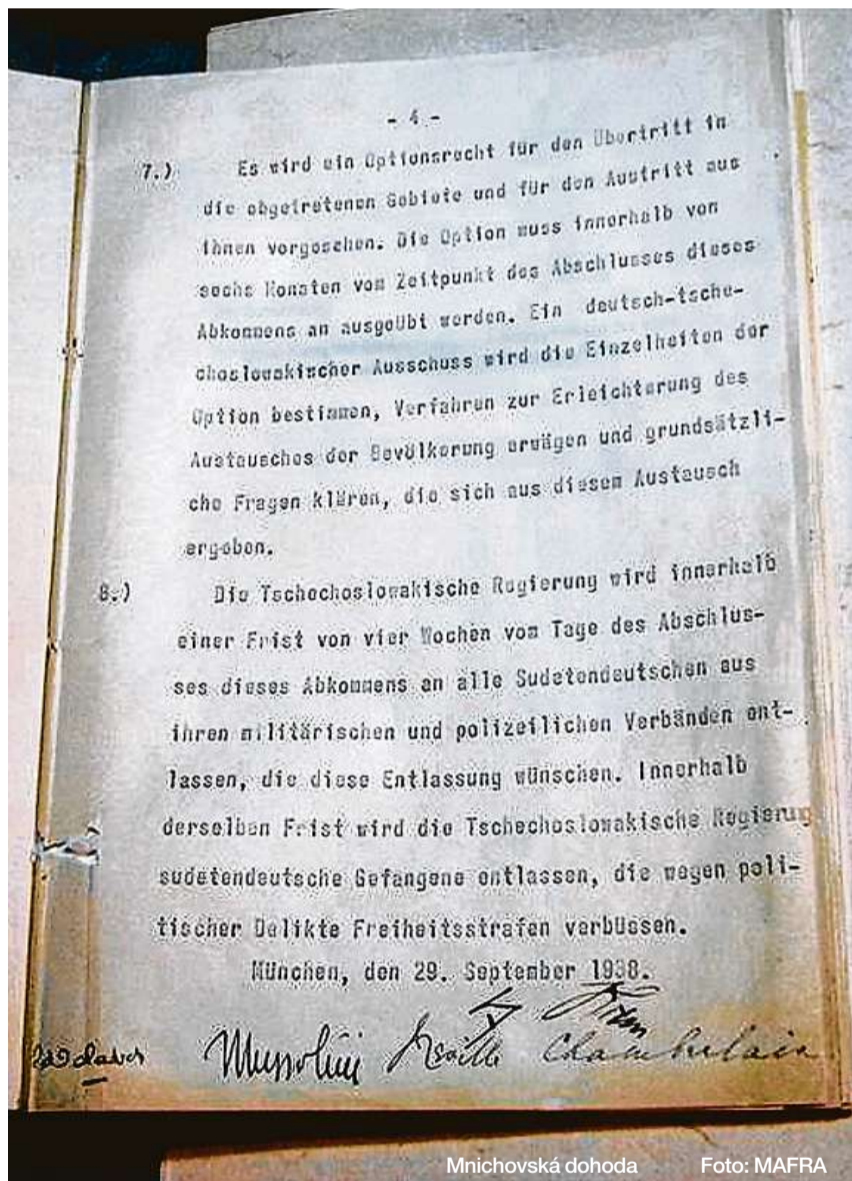
Mezi hlavní argumenty pro brexit patřil mimo jiné i ten, že Poláci a další občané ze zemí střední Evropy zabírají a deformují ostromní pracovní trh. Z toho nelze vyvozovat příliš blízký a hlubší zájem o problematiku našeho regionu. Britové tedy zřejmě zůstanou spojeni nadále s větší částí Evropy jen členstvím v NATO. Otázka je, zda jim posléze ani toto členství nezačne vadit a jestli by byli schopni dostát svým spojeneckým závazkům i u těch zemí, o kterých „nic moc nevědí“.

Přepadli vlastní členský stát

Československá republika měla v roce 1938 velmi nadprůměrně a moderně vyzbrojenou armádu, i když byla pochopitelně menší než ta Hitlerova. Kolem svých hranic s Německem vybudovala obdivuhodnou síť opevnění a mobilizovala jeden a čtvrt milionu mužů. Těžko by tehdy někdo Československo kritizoval za množství peněz na armádní výdaje. Podpora obrany státu ze strany obyvatel byla rovněž nebývalá. Přesto nikdo z našich spojenců nebo velmocí nebyl ochoten republiku našich předků podpořit. Co by tehdy dali za to, kdyby nad jejich hlavami zaburácely stroje francouzské, britské, americké i další jako výraz podpory ponižované zemi. Ano, schopnost menších a středně velkých států efektivně se bránit není ani tak závislá na výši procent vydaných na armádu, ale na víře v solidnost spojenců a velmocí dostát svým přímým a nepřímým vojenským závazkům.

Každý z nás, současníků, si může virtuálně představit, jak by v září 1938 nad celou situací, bez znalosti následujícího vývoje, přemýšlel. Naši předkové tehdy tuto krutou zkoušku vesměs ustáli a se zbraní v ruce, i když s trvalou jizvou v národním sebevědomí, se zapojili do druhé světové války hned po jejím začátku. I po ní, v časech komunistického režimu, Československo nemělo na vojenské spojence štěstí. V rámci Varšavské smlouvy jsme si připsali jeden unikátní primát. Sovětským svazem vedená vojenská organizace uskutečnila během své existence jedinou akci. Tou bylo přepadení a obsazení vlastního členského státu, Československa, 21. srpna 1968.

Jak je vidno, jenom v penězích vynaložených na obranu země to opravdu není. Přes všechny spojenecké podrazy však platí jedno z hesel ze září 1938: „Byli jsme a budeme!“ No a my jsme a vedeme stále polemiku, zda jsme se bránit, byť marně, měli, nebo ne. Co myslíte?

Mnichovská dohoda Foto: MAFRA

Sobotní zápisník z Malé Strany

Miroslav Korecký

● Už i do sněmovní pošty vtrhla phishingová kampaň v podobě **více než tří set e-mailů**. V nich neznámý vyděrač žádá odeslat částku v bitcoinech, jinak prý ukáže celému světu, **co hanbatého** provádějí paní poslankyně a páni poslanci u svých computerů. Šéf sněmovní kyberochrany radí poslancům **nic neplatit**, nijak nereagovat a e-maily smazat. Mají to ti nejlepší z nás trápení, jako by nestačilo, že partnerky některých z nich se rády předvádějí s **malířským válečkem!**

● Společnost Post Bellum v pondělí otevírá na pražské Letně „pod Stalinem“ **multimediální expozici Paměť národa**, zaměřující se na období obou totalit. Na akci pozvala dost lidí, kteří za bolševika **drželi hubu a krok**, nebo těch, kdo si v tu dobu ještě hráli v uhláku na horníka. Ale když se **bývalá disidentka** Hana Kordová-Marvanová, která si odseděla pět měsíců na Ruzyni, dotázala, zda by se slavnosti mohla také zúčastnit, bylo jí sděleno, že nikoliv. Zkratka: **jednou disident - vždycky disident**.

● Správný lídr o sobě nesmí ani na pikosekundu zapochybovat! Jakub Landovský, volební jednička ČSSD v Praze, den poté, co průzkum jeho straně avizoval **tragický propad jen na 2 procenta hlasů**, v jednom rozhovoru popisoval své budoucí kroky, až ČSSD v Praze slavně zvítězí a on si bude **vybírat koaliční partnery**. Jak napsal Karel Jaromír Erben: „Je lépe v mylné naději snít, před sebou čírou temnotou, nežli budoucnost odhaliti, **strašlivou poznati jistotu**.“

● Šéf Starostů Petr Gazdík pomalu couvá z vysoké politiky a vysvětluje to tím, že zatímco dříve se mu dařilo **leccos prosadit**, třeba rozpočtové určení daní, teď se prý z politiky všechna věčná řešení vytratila. Jestli to nebude tím, že hnutí STAN bylo (coby očásek TOP 09) dříve **součástí vládního bloku**, zatímco po loňských volbách se nadšeně vrhlo do opozice s tím, že ukáže, jak lze plnit volební program i z opozice. Ale jak rád připomíná Miloš Zeman, **suchá a neosolená je skýva opozice...**

● Karla Schwarzenberga možná čeká **úplně nová mise**. Prohlásil, že Adriana Krnáčová je sice milá dáma, ale že když ona mohla být primátorkou hlavního města, pak on z fleku může dělat **ředitele Pražského komorního baletu**. Tak uvidíme, jak knížeti půjde pas de deux a grand plié.

● Tento zápisník si nedělává legraci z **fyzických limitů** českého prezidenta, ale tentokrát nemůže odolat. Během návštěvy severní Moravy tamní hejtman Ivo Vondrák pozval hlavu státu **na horu Praděd**, o níž prezidentovi v přímém přenosu sdělil, že je vysoká **1 491,3 centimetru**. Ale možná to byla jen finta, aby se Miloš Zeman nelek, zda na ni vyleze.

Diskuse

Vrátí se domů zatoulané korunovační klenoty?

Zdeněk Koudelka
právník

Korunovační klenoty jsou jako symbol státu uloženy na Pražském hradě. Klenoty nechal zhotovit Karel IV. (moravský markrabí 1333-49, český král 1346-78). Karlova gotická koruna je však dnes doplněna renesančním královským jablkem a žezlem z 16. století.

Kde je původní Karlovo gotické žezlo a jablko? Je s podivem, že jsme nikdy nežádali Rakousko o vydání gotického žezla a jablka, jež jsou v pokladnici vídeňského Hofburgu. Přitom rakouský stát sám uvádí, že jde o žezlo a jablko Království českého zhotovené ve 14. století v Praze.

Korunovační klenoty byly za třicetileté války v obavě před švédským vojskem převezeny do Vídně, což je zachránilo před uloupením, když Švédové obsadili Pražský

hrad. Do Prahy byly přiváženy jen na korunovace, trvale se vrátily roku 1791. Zřejmě původní žezlo a jablko zůstaly ve Vídni. Z portrétů králů s korunovačními insigniemi lze zjistit, že gotické žezlo a jablko ještě užil král Matyáš (1611-19), zatímco nejpozději od Karla VI. (král 1711-40) bylo užíváno výlučně zdobenější renesanční žezlo a jablko.

Smlouva stále platí

Korunovační klenoty byly majetkem Země české bez ohledu na to, zda byly uloženy v Praze, nebo ve Vídni. Majetek Země české přešel na československý stát a následně na Českou republiku. Rakousko ví, že žezlo i jablko jsou českými korunovačními klenoty, proto nemůže uplatnit vydržení. Po vzniku Československa rakouský stát vydal dokumenty a věci patřící Zemi české, moravské a slezské uložené v rakouských institucích, pokud o ně českosloven-

Žezlo a jablko Karla IV. Oba korunovační klenoty jsou uloženy ve vídeňském Hofburgu. Československý stát ani Česká republika o jejich vrácení nikdy nepožádaly. Foto: archiv

ský stát požádal. Je překvapující, že jsme o gotické žezlo a jablko nežádali. To je v rozporu s vůlí Karla IV., jenž je symbolicky věnoval svatému Václavovi jako patronu Země české. Stát se hlásí k tradici sv. Václava a odkazu Karla IV. Ponechává-li ale svatováclavské žezlo a jablko v držení cizího státu, skutkem to popírá.

Je možná náprava. Korunovační klenoty spravuje Kancelář prezidenta republiky a jsou spojeny s hlavou státu. Věci se může ujmout prezident republiky. Měli jsme žádat o vrácení klenotů již po rozpadu monarchie, ale je možné tak učinit i sto let poté. Jinak budeme státem, kterému nestojí za to, aby měl vlastní korunovační klenoty v jejich úplnosti.

Rakousko se saintgermainskou mírovou smlouvou z 10. září 1919 zavázalo k vydání listin a věcí, které má v držení a patří Československu jako nástupci Království českého a Markrabství moravského. Smlouva platí i dnes.